

БРАЧ: СТРАНА БЕЗ СКИТНИЦИ Е КАТО СТРАНА БЕЗ ПАМЕТ

„Как не ти е неудобно, толкова години вече живееш в Париж и не се оправи значи: вместо да пуснеш нещо френско, културно, разбираш ли, ти все чалга, та чалга. Аз затова ли съм ти дошъл на гости чак от България: чалги да слушам, и то в Париж...“: ето това чувам от моите редки български гости. Плюс изумения поглед. А французите ме гледат с умиление, даже с разбиране: носталгия значи го гони момчето, пушка си музика от родината. А звучи арменска балада.

Добре, да приемем: носталгия, меланхолия, романс. Но по какво, за кого? По нещо, чуто, видяно, забравено: *deja vi* или *deja entendu*? Ето, поради липса на друг, моя романс с Брач.

Всичко започна с тези думи, чути накрая на един филм: „Ако ме попитам преди да умра кой спомен ми е най-скъп, ще отговоря: споменът за песничката, с която ме приспиваше майка ми, и споменът за мъглата над руската степ. „Думите са на Матросяни, а филмът „Очи черные“ /Михалков, по разкази на Чехов/. Спомени, носталгия? Да видим: 1/ Филма навремето като войник видях благодарение на русенския студ: спомням си, че беше неделя, ден за посещение във Военна болница, бях в оранжева болнична пижама и влязох в отсрещното кино с надежда да изкарам сам с мислите си два часа на тъмно и на топло. 2/ Години по-късно, когато живеях вече в Париж, пак отидох да видя - този път нес-

лучайно - този филм. Така и не разбрах защо тази фраза ми се бе запечатала в ума. дали заради кадъра - Матросяни се събужда върху сеното на една каруца при изгрев слънце върху степта, цигани го догонват и пеят за сбогом: самите думи - „цингари, цингари!“ или припевът „Ай Люли, Люли“ на веселата /или тъжна/ руско-циганска песничка „Не бугите“. 3/ Един ден я чух по френското радио в друг, много изпипан аранжирмент: обадох се по телефона и разбрах, че е изпълнена от Брач. „Музика от централна Европа“, ми поясни любезно женски глас от провинциалното радио на малкия град на френското атлантическо крайбрежие.

После разбрах, че Брач свирят всичко: слушайки ги, настроението като барометър през буря често преминава от сватбарско, та до религиозно. Да речем „чалга“. Ама все акустична, хубава, качествена и колоритна музика. За един еврейска, за друг циганска /българска, румънска, унгарска, руска, сръбска и т. н. /, а за трети чист джаз от времето на Райнхард и Грапели. За някои Брач са французи, за други „нашенци“: гърци, съвсем естествено, ги заговарват на гръцки, румънци на румънски, евреи на иврит и т. н. Брач звучи всякак, напомня за страни, ритми, мотиви и образи от Централна Европа: от руската степ, минавайки през Ереван и Йерусалим, та до Латинска Америка /акордеона,

акордеона! - ми сподели вдъхновено един познат/. И всеки си спомня за това, което е изживял. А туристите и националистите се отвръщат от Брач: „много мешали“, пък и бъркали - е това хоро от втора страна например не е така. Защото Брач си е Брач. Бардове, свирещи музика от центъра на Европа, музиката на най-европейския народ: циганите.

Хем французи, хем не. „До един са роми, нема начин“ - ми заяви уверено един познат сръбски писател в барчето на Г'Еуропен след парижкия концерт. А аз взех, че попитах китариста от Карлофф, претенциозния руски ресторант на ул. „Гренел“, дали Брач са роми. Та щяха да ни изхвърлят... *Qui est rom?!...* /Кой е ром, бе? / още ми гърми в ушите този въпрос и гробната тишина, която го последва.

После разбрах от Брюне, че това е съвсем чест инцидент. Та кои са Брач?... Франсоа Кастиело /акордеон/, Брюно Жирар /цигулка/, Пиер Жаке /контрабас/, Нано Пейле /кларинет/, Дан Гарибиян /китара и глас/: французи го един. Все музиканти от средите на суинга, *free* джаза и, общо взето, школата на улицата. Или по-скоро битпазара на портата на Клиньякур, далеч от джем-сешъните на Халите и Сен Жермен. Симпатяги, непретенциозни и непосредствени. Свирят в най-големите и престижни зали като *L'Europeen*, така както и в малките предградия: последния път на 60 км от Париж, за да подпомогнат със средствата, събрани от концерта, настаняването в общината на пътуващите роми в настъпващата зима. И вече чет албума, от който музика за филм, и безброй парчета. „Толерантност и свободно общуване, въпреки множеството се граници.“

Въпреки тази прекалена заестост и като че ли нежелана известност, секретарката на музикалната им агенция ме увери, че не вижда никакъв проблем да се срещна с един от тях - Брюно Жирар, който освен за цигулката, е и отговорен за т. н. *public relations*. На няколко пъти отлагаме срещата заради масовата стачка на градс-